

# 12ο Μάθημα

## Βασικός σκοπός

## Κεντρικές ιδέες

Να γνωρίσουν τα παιδιά τα αντικείμενα του Ιερού και να κατανοήσουν τον συμβολισμό τους.

- Η Αγία Τράπεζα μας θυμίζει πως η πίστη μας είναι ριζωμένη στην αγάπη και τη θυσία, πρώτα του Κυρίου μας και κατόπιν εκείνων που Τον αγάπησαν και Τον μιμήθηκαν
- Ο Σταυρός και το Ευαγγέλιο πάνω στην Αγία Τράπεζα είναι η απόδειξη, πως στην πίστη μας, λόγος και πράξη συμπληρώνουν το ένα το άλλο



### Εποπτικά μέσα

- **Το Ιερό.** Τα παιδιά μπορούν να το παρατηρήσουν από την Ωραία Πύλη. Πιθανόν να έχεις με τα παιδιά σου τη δυνατότητα, το σημερινό μάθημα να πραγματοποιηθεί σε ναό με χαμηλό τέμπλο, οπότε η οπτική επαφή θα διευκολύνει πολύ, τόσο το σημερινό, όσο και το επόμενο μάθημα.
- **Ένα σκαρίφημα του Ιερού σε φωτοτυπία,** όπου τα παιδιά, όπως και στο βιβλίο τους, θα μπορέσουν να απεικονίσουν με τα μολύβια τους τα μέρη και τα αντικείμενα.

### ΛΙΓΑ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Αγαπητέ μου φίλε,

Συνεχίζουμε σήμερα τη γνωριμία μας με τον χώρο του Αγίου Βήματος και ορισμένα από τα αντικείμενα πάνω στην Αγία Τράπεζα.

Είναι γεγονός, πως μεγαλύτερη δοκιμασία για το τι αληθινά γνωρίζουμε δεν υπάρχει, από το να επιχειρήσουμε να διδάξουμε. Ειδικά σε θέματα πίστης, η διαδικασία αυτή πολλές φορές δοκιμάζει και το τι αληθινά πιστεύουμε. Διότι, όσο και αν θελήσουμε να παραμείνουμε απλοί φορείς μιας γνώσης ή μιας δογματικής αλήθειας, **το ακροατήριό μας -κυρίως το παιδικό ακροατήριο- αντιλαμβάνεται εύκολα τη διάθεσή μας, την αμφισβήτησή μας, ακόμη και αθέατες πλευρές της ψυχής μας.**

Γι' αυτό, με κάθε εκτίμηση στο έργο σου, θα πρότεινα να μην επιχειρούμε να διδάξουμε θέματα πνευματικής φύσεως, αν προηγουμένως δεν έχουμε σχηματίσει πλήρη εικόνα και δεν έχουμε αφεθεί ολοκληρωτικά στα λυτρωτικά μηνύματά τους.

Καθώς το σημερινό μάθημα στηρίζεται σε μια επανάληψη αρκετών στοιχείων από το προηγούμενο μάθημα, θα σου πρότεινα να πάρεις εσύ τον ρόλο της Λυδίας και να δώσεις τον ρόλο σου σε ένα παιδί, που θα δεχτεί να απαντά σε κάποιες απλές ερωτήσεις, **χωρίς βεβαίως, ούτε να πιεστεί και ούτε, πολύ περισσότερο, να αισθάνεται πως εξετάζεται.**

## ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΜΑΘΗΜΑ

Η προσέγγιση του σημερινού μαθήματος απαιτεί **άμεση οπτική επαφή** με τα αντικείμενα που αναφέρονται.

Θα είχα να σου κάνω μια πρόταση, η οποία θα μπορούσε να βοηθήσει και ορισμένα από τα επόμενα μαθήματα:

Σε πολλές ενορίες, ο ιερέας τελεί την θεία Λειτουργία στον σολέα, με σκοπό, τα παιδιά να μπορούν να παρακολουθούν από κοντά όσα διαδραματίζονται κατά τη διάρκεια της θείας λειτουργίας, αλλά και την ιδιαίτερη χρήση του κάθε αντικειμένου. Υπάρχουν μάλιστα περιπτώσεις, όπου ένας δεύτερος ιερέας επεξηγεί παράλληλα με χαμηλή φωνή τα όσα συμβαίνουν κάθε στιγμή. Σε βεβαιώ, από προσωπική εμπειρία, πως αξίζει τον κόπο να προσπαθήσεις, ώστε αυτή η διαδικασία να πραγματοποιηθεί και στη δική σου ενορία. Αποτελεί και καλή αρχή, **ώστε τα παιδιά να πειστούν πως δεν αποτελούν παρατηρητές ακατανόπτων τελετών, αλλά συνειδητούς συμμετέχοντες σε μια λυτρωτική πράξη**. Άλλωστε, αυτό είναι και το βαθύτερο νόημα της λέξεως «λειτουργία» (έργον λαού).

Για σήμερα, ας γίνουμε και λίγο πιο πρακτικοί:

- Δείχνουμε στα παιδιά **το κάλυμμα της Αγίας Τραπέζης** και του εξηγούμε, πως η κατασκευή του γίνεται με πολλή επιμέλεια, καθώς σκεπάζει το πιο ιερό αντικείμενο του ναού.
- Ανασπκώνουμε ελαφρά το κάλυμμα, προκειμένου να δείξουμε στα παιδιά **την βάση της Αγίας Τραπέζης**. Τους αναφέρουμε, πως κάτω από αυτή έχει προηγηθεί η τοποθέτηση μικρών τεμαχίων αγίων λειψάνων. Τους αναφέρουμε, πως η ενέργεια αυτή μας θυμίζει την βάση, πάνω στην οποία στηρίζεται η πίστη μας: Την θυσία και την αγιότητα εκείνων που θυσίασαν στο όνομα του Χριστού τα πάντα, ακόμη και τη ζωή τους, θέλοντας να φανούν "φιλότιμοι", όπως αναφέραμε και στο περασμένο μάθημα. **Την ύπαρξη των αγίων λειψάνων την αναφέρουμε ως απαραίτητη προϋπόθεση τέλεσης της Θείας Ευχαριστίας.**

Η ΑΓΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΜΑΣ ΘΥΜΙΖΕΙ ΠΩΣ Η ΠΙΣΤΗ ΜΑΣ ΕΙΝΑΙ ΡΙΖΩΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ ΤΗ ΘΥΣΙΑ, ΠΡΩΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΜΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΟΠΙΝ ΕΚΕΙΝΩΝ ΠΟΥ ΤΟΝ ΑΓΑΠΗΣΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΜΙΜΗΘΗΚΑΝ.

**Θυμάστε παιδιά τον τόπο που ζούσε η Λυδία;**

*...Μάλιστα!*

**Ποια ήταν η μεγάλη της δυσκολία;**

*...Στην πόλη της δεν υπήρχε ιερέας.*

**Και τι άλλο;**

*...ούτε ναός.*

**Για πείτε μου τώρα, αν ένας ιερέας είχε επισκεφτεί την οικογένειά της στο σπίτι τους, θα μπορούσε να κάνει λειτουργία;**

*...όχι βέβαια!*

**Γιατί;**

*...μα κύριε, δεν μας είπατε μόλις, πως απαραίτητη προϋπόθεση είναι να υπάρχει μια Αγία Τράπεζα, με τα άγια λείψανα στη βάση της;*

Πολύ σωστά! Κι όμως παιδιά μου, η δυσκολία αυτή δεν είναι σημερινή. Πάντοτε οι χριστιανοί, σε πολλά μέρη της γης, είτε λόγω απόστασης, είτε λόγω διωγμών, ήταν αδύνατον να έχουν Αγία Τράπεζα. Είχαν όμως μεγάλη επιθυμία να κοινωνούν συχνά.

*...Πώς όμως;*

Για να ικανοποιήσει αυτή την ανάγκη, η Εκκλησία καθιέρωσε ένα ειδικό ύφασμα, το ΑΝΤΙΜΗΝΣΙΟ (από την λέξη «αντί» και τη λατινική λέξη mensa=τραπέζι, δηλ. «αντιτραπέζιον»), το οποίο μπορεί να αντικαταστήσει τη Αγία Τράπεζα. Επάνω του έχει ραμμένα μικροσκοπικά κομματάκια ιερών λειψάνων και έχει ευλογηθεί πάνω σ' αυτήν. Εάν λοιπόν ο ιερέας είχε αντιμήνσιο, θα μπορούσε να τελέσει θεία λειτουργία στο σπίτι της Λυδίας.

- Στο σημείο αυτό δείχνουμε, εάν μπορούμε, ένα αντιμήνσιο στα παιδιά, όπου δεσπόζει η εικόνα της ταφής του Κυρίου.
- Ακολουθεί το **Ευαγγέλιο της Θείας Λειτουργίας**. Αν θέλουμε, αφήνουμε τα παιδιά να ψηλαφίσουν το μεταλλικό του κάλυμμα. Εύκολα θα αναγνωρίσουν την κεντρική παράσταση της Ανάστασης, περιτρι-

γυρισμένη συνήθως από τους 4 Ευαγγελιστές. Τους εξηγούμε, όπως αναφέρεται και στο μάθημα, πως **συμβολίζει τον λόγο του Θεού, που απευθύνεται προς όλους μας**. Ανοίγοντάς το, τα ενημερώνουμε επίσης, πως σκοπός της Εκκλησίας είναι να διαβαστεί ολόκληρο κατά τη διάρκεια του χρόνου.

- **Ο Σταυρός** αποτελεί το τελευταίο αντικείμενο, που αναφέρεται στο σημερινό μάθημα. Εξηγούμε στα παιδιά τη σημασία του και αναπαριστούμε την κίνηση του ιερέα, όταν μας ευλογεί.

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΙΝΑΙ Η ΑΠΟΔΕΙΞΗ, ΠΩΣ ΣΤΗΝ ΠΙΣΤΗ ΜΑΣ, ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΟΥΝ ΤΟ ΕΝΑ ΤΟ ΑΛΛΟ.

- Υπάρχει περίπτωση, τα παιδιά να παρατηρήσουν την επτάφωτη λυχνία. Τους εξηγούμε, πως είναι ένα αντικείμενο, που μας συνδέει με την Παλαιά Διαθήκη. Ήταν τοποθετημένη στον ναό των Ιεροσολύμων.

Εάν υπάρξουν ανάλογες ερωτήσεις των παιδιών για την πλούσια εικονογραφία του Ιερού Βήματος, τα αφήνουμε να την παρατηρήσουν, με το δεδομένο, πως στα επόμενα μαθήματα θα συναντήσουμε το θέμα αυτό πιο αναλυτικά.

### Εναλλακτικά θέματα για συζήτηση...

- Πολύ ωραία ευκαιρία για συζήτηση προσφέρει η **συνήθεια των πρώτων χριστιανών να χρησιμοποιούν ως Αγία Τράπεζα τους τάφους των μαρτύρων στις κατακόμβες**. Εύκολα θα καταλάβουν τα παιδιά την προέλευση της ύπαρξης των ιερών λειψάνων κάτω από την Αγία Τράπεζα ή πάνω στο αντιμήνσιο. Χωρίς ιδιαίτερο κόπο μπορείς να βρεις φωτογραφίες κατακομβών για να τους δείξεις ή, αν έχεις τη δυνατότητα, μικρά βίντεο από το διαδίκτυο. Μη περιοριστείς όμως μόνον στους συμβολισμούς. Η ατμόσφαιρα των κατακομβών θα σου προσφέρει μια καλή ευκαιρία να δείξεις το **πόσο σημαντική θεωρούσαν οι πρώτοι χριστιανοί την θεία κοινωνία και πόσους κινδύνους ήταν πρόθυμοι να αποδεχτούν, προκειμένου να μην την στερηθούν**.

■ Στο ίδιο συμπέρασμα θα μπορούσε να οδηγήσει μια νεώτερη, αλλά συγκλονιστική μαρτυρία, όπως την περιέγραψαν Μικρασιάτες πρόσφυγες από τα βόρεια της Ανατολής. Καθώς πήραν τον δρόμο προς τα παράλια, ώστε να βρουν τρόπο να περάσουν στην Ελλάδα, και με τον κίνδυνο του θανάτου ανά πάσα στιγμή να παραμονεύει, αισθάνθηκαν την ανάγκη να κοινωνήσουν. Πώς όμως; Ο παπάς του χωριού τους λοιπόν, περνώντας από ένα αμπέλι, μάζεψε λίγες ρόγες από τα τσαμπιά, τα έστυψε και μάζεψε τον λίγο χυμό τους σε ένα ποτήρι. Μετά ζήτησε από τους χωριανούς να κοιτάξουν στις τσέπες τους για ψίχουλα. Μάζεψε όσα βρήκε και ετοιμάστηκε να τελέσει θεία λειτουργία. Για Αγία Τράπεζα, χρησιμοποίησε το σώμα του πιο μικρού παιδιού από την ομάδα. Πάνω στο αγνό σώμα του παιδιού αυτού, τα τίμια δώρα καθαγιάστηκαν και όλοι κοινωνήσαν Σώμα και Αίμα Χριστού.